

Bijbels leren leven **- De Tien Geboden in de opvoeding -**

**Het doel van de opvoeding is voor de meeste ouders op dit moment:
kinderen opvoeden tot zelfstandigheid.**

Daarbij ligt de nadruk op jezelf zijn en zelfontplooiing.

**Het Bijbelse opvoedingsdoel staat daar haaks op:
kinderen opvoeden voor de Heere.**

**In een reformatorische opvoeding gaat het vaak om de buitenkant.
Hoe kunnen ouders in de opvoeding de binnenkant vormen?**

De opvoeding die in verschillende gezinnen in de gereformeerde gezindte gegeven wordt, is weleens vergeleken met het kleuren van een kleurplaat. Bij veel opvoeders gaat het vooral om de lijnen van de kleurplaat, de buitenkant van de tekening: niet over de lijnen gaan. Mijn kind moet er netjes uitzien... Mijn kind moet zich redelijk gedragen... Mijn kind moet leuk gevonden worden... Zij houden zich niet zo bezig met de inkleuring. Maar juist daar zou het in de opvoeding om moeten gaan. Zowel de opvoedingsopdracht van de Heere als de huidige tijd laten zien hoe belangrijk het is dat ouders zich bezighouden met de binnenkant van het leven van hun kind(eren).

Binnenkant

'Komt, gij kinderen! hoort naar mij; ik zal u des Heeren vreze leren,' zegt David in Psalm 34. Zegt hij daarmee dat hij kinderen de vreze des Heeren kan geven? Nee, ook David heeft geleerd dat hij met lege handen staat als God het geloof niet geeft. Toch zegt hij het in Psalm 34 op deze wijze. In het vervolg van de Psalm maakt hij duidelijk wat hij bedoelt. Hij wil de kinderen leren hoe de Heere wil dat zij leven: 'Och, dat ik klaar en onderscheiden zag, hoe 'k mij naar Uw bevelen moet gedragen.' Hij roept de kinderen op om te leven naar Gods geboden. Hij wil hen jaloers maken op een leven met God, omdat daar alleen het echte leven ligt: 'k Doe Uw geboën oprecht en welgezind; Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.'

Inscherpen

Het huidige opvoedingsdoel veronderstelt dat alles wat het kind nodig heeft om zelfstandig te leven uit het kind zelf moet komen. En dus worden opvoeders gestimuleerd om eruit te halen wat erin zit. Met een moeilijk woord: zelfrealisatie, zelfverwerkelijking. Het gaat erom dat je jezelf wordt. Het opvoedingsdoel van de Bijbel komt echter niet van binnenuit, maar van buitenaf. Kinderen moet de vreze des Heeren geleerd worden, omdat hun natuurlijk leven daar haaks op staat. En daarom zegt ds. Ryle: 'Wanneer u uw kinderen goed wilt opvoeden, voed ze dan op in de weg, die zij *moeten* gaan en niet in de weg die zij zelf zouden *willen* gaan. Bedenk dat kinderen geboren worden met een duidelijke voorkeur voor de satan. Wanneer u hen zelf laat kiezen, kiezen zij zeker verkeerd! Het is voor een mens natuurlijk om verkeerd te doen. 'De dwaasheid is in het hart van de jongen gebonden,' zei Salomo vroeger al (Spreuken 22:15). En: 'Een kind dat aan zichzelf gelaten is, beschaamt zijn moeder' (Spreuken 29:15). Onze harten zijn als de aarde waarop wij treden: laat

haar aan haar lot over en zij zal zeker onkruid voortbrengen. Daarom: als u eerlijk en verstandig met uw kind wilt handelen, laat het dan niet over aan zijn eigen wil. Onderwijs het in de Schriftuurlijke weg en niet in die weg, waar zijn hart naar uitgaat.'

Bewerken

Een christelijke boer weet heel goed dat God zijn gewas moet laten groeien en dat er niets groeit als de Heere Zijn Zegen intrekt. Toch bewerkt hij het land. Hij ploegt en egt. Hij zaait, geeft water en bestrijdt het onkruid. Zo staan ook christelijke opvoeders voor de taak om het hart en leven van hun kinderen te bewerken. De Bijbel spreekt daar ook over: 'Leer de jongen de eerste beginselen naar de eis van zijn weg; als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken' (Spreuken 22:6). Is het niet veelzeggend dat Psalm 128 spreekt over kinderen als 'olijfplanten rondom uw tafel'? En in Psalm 144 vraagt David aan de Heere om de oorlogen te beëindigen en de mannen van Israël terug naar huis te brengen 'opdat onze zonen zijn als planten'. Denny Kenaston, een Amerikaanse voorganger, schrijft bij deze tekst: 'Het grootbrengen van een plant is een proces. We weten allemaal voldoende van tuinieren om te realiseren dat er veel gedaan moet worden om een gezonde plant te produceren. Hetzelfde geldt voor onze zonen. Moge God ons de moed, de heilige durf, de persoonlijkheid en discipline geven, die nodig is om de gehele verzorging, het zaaien, de voorbereiding, het wieden en bemesten uit te voeren. Moge Hij ons bewegen om al de uren tijd die het vergt te besteden aan het opbrengen van een volwassen plant, één die we in een echte wereld kunnen uitsturen om vrucht te dragen.' Het uiteindelijke doel van kinderen opvoeden in de vreze des Heeren gaat boven de macht van ouders, maar de Heere zegt nergens in Zijn Woord dat ze het dan maar moeten nalaten.

Opvoedingsdoel

In de tijd van de Nadere Reformatie is op voortreffelijke wijze uitgewerkt wat God van ouders vraagt. Bijvoorbeeld door Jacobus Koelman: 'Dit is mijn ernstig verzoek en mijn bede, dat u toch uw kinderen voor de Heere zal opvoeden, en geen arbeid noch moeite daarvoor zult ontzien. Breng uw kinderen tot God en leer hun, hoe ze Hem dienen moeten in hun gehele leven. Zij zijn van de Heere, meer dan van u. De Heere is zowel hun Eigenaar als hun Schepper en Onderhouder. U hebt hen in de doop aan God toegewijd; daar hebt u een plechtige gelofte gedaan dat u hen als Zijn eigendom zou opvoeden; niet voor het vlees, de wereld en de duivel, maar voor Hem, om Hem te dienen en voor Hem te leven.'

Middelen

Koelman spreekt over 'het inplanten van de kennis der waarheid en de praktijk der godzaligheid'. Dit laatste noemt hij 'zielen vormen tot een heilige, christelijke levenswandel'. Leer en leven dus. Niet alleen de Tien Geboden uit het hoofd leren, maar ook leren om te leven overeenkomstig de wet van God.

Wat zijn de middelen waarmee dit ter hand genomen kan worden? In de geschriften van de Nadere Reformatoren worden er verschillende genoemd: kinderen onderwijzen, hen door gesprekken leiden en ombuigen, het gebruik van de tucht en het goede voorbeeld. Dit laatste omvat in de eerste plaats het goede voorbeeld van de ouders, maar iemand als Koelman wijst erop dat kinderen ook breder gewezen moeten worden op godzalige voorbeelden, zowel uit hun omgeving als uit lectuur.

Weerstand

Christelijke ouders zijn uit zichzelf niet geneigd om zo met hun kinderen bezig te zijn. Ds. Ryle zegt hierover: 'Hoed u voor het ellendige denkbeeld dat u niets voor uw kinderen kunt doen, dat u ze maar moet overgeven en, stil zittend, op genade wachten. Deze mensen koesteren wensen voor hun kinderen op de wijze van Bileam: zij zouden wel willen, dat hun kinderen de dood des oprechten sterven, maar zij zorgen echter niet, dat hun kinderen het leven van een oprechte leven! Zij verlangen veel en doen niets. De duivel is blij als hij zulke drogredenen hoort, net zoals hij zich altijd verheugt over alles, wat als excuus voor luiheid dient en over het veronachtzamen van de middelen. Ik weet dat u uw kind niet kunt bekeren. Ik weet heel goed, dat zij die wedergeboren worden, geboren worden niet door 'de wil des mans', maar van God. Maar ik weet ook heel goed, dat de Heere uitdrukkelijk zegt: 'Voed uw kind op in de weg die hij moet gaan.' En dat Hij nooit een bevel aan een mens gegeven heeft, zonder dat Hij ook genade verleent om dat uit te voeren. Wij moeten alleen maar doen als de dienstknechten op het bruiloftsfeest in Kana: de watervaten met water vullen. En wij kunnen het met een gerust hart aan de Heere overlaten om het water in wijn te veranderen.' Is er misschien zo weinig geestelijke wijn, omdat er zo weinig met water gevulde vaten zijn? Daarom tot slot een aanmaning van Jacobus Koelman: 'Richt weder op de slappe handen en de trage knieën en haast u in uw werk.'

In de leer bij Calvijn

Calvijn ziet opvoeding als een middel in Gods hand om de kinderen de waarheid van God, geopenbaard in Zijn Woord, voor te leven, uit te leggen en steeds meer te doen naleven. Hij had daarbij hoge doelen voor ogen. In het programma voor opvoeding en onderwijs dat hij in Genève opzette, noemt hij:

1. het rein en zuiver bewaren van de gemeente des Heeren;
2. het in stand houden van Gods instellingen: het gezinsleven, het godsdienstig leven en het burgerlijk leven;
3. het waarachtige heil van alle inwoners van Genève, naar lichaam en ziel, voor tijd en eeuwigheid;
4. met als hoogste doel: de eer en verheerlijking van God.

In de leer bij De Swaef

Johannes De Swaef tegen ouders: 'Wat kunnen ouders minder doen, dan de Heere te beloven, dat zij hun kinderen als bondgenoten Gods godzalig zullen opvoeden? Door de Doop toch eigenen de ouders hun kinderen de Heere toe. Behoortet gij dan niet met een bewogen hart over uw kind, dat u als een kind des toorns ontvangen hebt, al het uiterste te doen om uw kind godzalig op te voeden, opdat het geen kind des toorns meer mocht zijn, maar tot het zaad des Verbonds moge gerekend worden en een kind der belofte moge wezen? De kinderen worden geboren, onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. De verdorvenheid openbaart zich in de kinderen al heel vroeg. Is het dan niet verstandig dat de ouders door een godzalige opvoeding al vroeg deze verdorvenheid trachten te breken? Zal een boomkweker de verkeerde loten niet wegsnoeien zo gauw hij ze gewaar wordt?'

In de leer bij Koelman

Jacobus Koelman tegen onderwijzers: 'U hebt voor christenkinderen te zorgen en hun zielen te vormen tot de kennis van hun Maker en tot een heilige christelijke levenswandel.'